

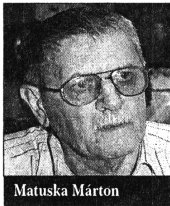
# Elnagyolt munka

A második világháború utáni vérengzések áldozatainak kutatásával nem a valós adatok feltárása, hanem a téma elmaszatozása volt a cél, legalábbis a 12 éves történelmi munka ezt üzeni

**A második világháború utáni vérengzések áldozatainak a most kiadott könyvben található adatai nem egyeznek az eddigi kutatásokkal. A CD-bemutatón több mint száz ezer áldozatról volt szó, a kiadványban azonban csak 4600 magyar áldozat található.**

Május 14-én az újvidéki városi képviselő-testület épületében bemutatták azt a többkötetes kiadványt és CD-t, amelynek a neve Az igazság felé vezető út. A kutatások témája a második világháború

Mi eddig az adórjani, a magyarkanizsai, a martonosi, a zentai, a csurogi, a zsabljai, a temerini, a bezdáni, a bajmoki és a Szabadka környéki áldozatokat kutattuk és jegyeztük fel. Ezeket az adato-



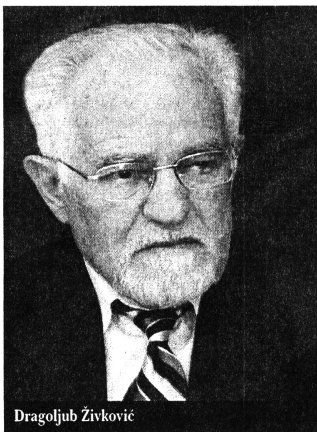
Matuska Márton

**Szerintem ezt azért csinálták így, hogy a mi munkánkat, valamint azt az állításunkat, miszerint több tízezer magyar áldozata volt a háború utáni vérengzéseknek, lenullázzák. Nem a tények feltárása, hanem az elkenése volt a téma.**

részt, és először mondták ki azt, hogy a Vajdaságban több mint száz ezer embert likvidáltak 1941 és 1948 között.

**Matuska Márton**, a téma több évtizedes kutatója, akinek több publikációja jelent meg, és maga is – igaz csak névlegesen – részt vett a kiadvány elkészítésében, a következőket mondta a CD-ről.

– Állítólag nagyon sokan dolgoztak ezen a CD-n, és amikor az ember átnézi ezt a kiadványt, akkor a sok professor és szakértő nevét látván azt gondolná, hogy komoly munka folyt az elkészítésében. Lehet, hogy sok munka volt vele, de azt nem mondhatom, hogy komoly, tudományos tanulmányoknak a gyűjtemény. Először is, amikor megnézzük a könyvben, hogy milyen forrásokat használtak fel az adatokat illetően, azt láthatjuk, hogy sok anekdotát osztottak szét, és 320 könyvet használtak fel. Egy tudomány munkánál nem így szokták feltüntetni a forrásokat, **illene legalább a szerző nevét és a könyv címét látnunk, nem azt, hogy 320 könyv. Ez így komolytalan.**



Dragoljub Živković

**Hány magyar áldozatról van szó a kiadványban?**

– A könyvben megközelítőleg 4600 áldozatról tesznek említést. A CD bemutatóján szórt kért Páll Tibor, aki az egyetlen itteni magyar tudós, akinek hivatása ennek a témának a kutatása, mivel történelmtanár. Szóval tette, hogy enni még Aleksandar Kasas is több áldozatot említ, aki ebből a témakörből készítette a doktori disszertációját az Újvidéki Egyetem Történelmi Tanszékén. Ő volt talán az egyedüli, aki komolyan tanulmányozta az archívumokban fellelhető áldozatok névsorait. A bemutatón dr. Živković, a program vezetője elmondta, hogy a dunai svábok által kiadott dokumentumok, amelyek alapján a régióban 60-70 000 német áldozatot említenek, pontatlanok, mert szerinte nem volt ennyi áldozat. Később beszélgettem Andreas Bürgenmayerrel, az újvidéki német klub elnökével, és megkérdeztem, mi a véleménye erről a minősítésről. Szerinte a dunai svábok által gyűjtött adatok pontosak, viszont kétségei vannak a most kiadott lemezen talált adatok iránt.

kat kezdtem összehasonlítani a most kiadott CD adataival, és elmondom, mire jutottam. Ha vesszük a legismertebb neveket, például Gachal János torontálvásárhelyi református püspököt, aki 1944 novemberében a községházán agyonverték, nos, az ő neve nem került fel a mostani kiadvány listájára. Továbbá Hertelendy-falván szintén egy református lelkész neve hiányzik, Tomka Károly. Nincs feljegyezve továbbá a bácskai oldalon Körösztos Imre Krizosztom pap neve sem, aki Újvidéken a ferences egyház alapító főnöke volt. A 20 keresett névből tizennyet találtam meg. Vannak azonban olyan helységek, ahonnan egyetlenegy áldozatot sem találtam. Például rádiós kollégám, Papp Imre a szíváci tragédia áldozatairól jelentett meg halála előtt egy füzetet, amelyben 66 áldozat nevét tárta fel. Ebből egyetlenegy áldozat sem fordul elő a mostani CD-kiadványban. Felmerül bennem a kérdés, hogy milyen 320 könyvről beszélnek? Mert azok a könyvek, amelyeket mi, itteni magyarok adtunk ki, kivétel nélkül tartalmazták az összes helyi áldozat nevét, és úgy látom, egyet sem vettek figyelembe. Ezenkívül durva elírások vannak a nevekben is, olyan, mintha nem is értet volna magyarul az, aki leírta.

Felhívtam Teleki Juliát, aki elsőként kezdte gyűjteni a csurogi áldozatok adatait, és igaz, hogy neki nincsen semmiféle titulusa, de évtizedeken keresztül gyűjtötte az áldozatok adatait, és összeállította az áldozatok névsorát. Ő is átnézte ezt a kiadványt, és azt panasolta, hogy először meg sem találta őket. Aztán kiderült, hogy a csurogi

**A csurogi áldozatok közül 170 név szerepel az új kiadványban, Teleki Júlia saját feljegyzéseiben 550 név található**

áldozatokat a bánási áldozatok közé sorolták. Én is utánanéztam, és mint kiderült, a zsabljaiak és a mozsoriak is a bánási áldozatok közé lettek sorolva, nem tudom, mi lehet ennek az oka, de ez így tényleg komolytalan. A csurogi áldozatok közül 170 név szerepel az új kiadványban, Teleki Júlia saját feljegyzéseiben 550 név található.

**Őn szerint miért viszonyultak a kutatók ilyen felelőtlenül ehhez a kérdéshez?**



A 12 éves kutatómunka eredményének ismertetése ünnep volt. Akkor még a közönség nem tudhatta, hogy a címével ellentétben ez a kiadvány nem az igazság felé vezető utat egyengeti

– Szerintem ezt azért csinálták így, hogy a mi munkánkat, valamint azt az állításunkat, miszerint több tízezer magyar áldozata volt a háború utáni vérengzéseknek, lenullázzák. Nem a tények feltárása, hanem az elkenése volt a téma.

**Ha ön is benne volt a kutatócsoportban, hogyan kerülhetett sor ezekre az eltérésekre?**



Csurog. A csurogi szeméttelen a kótáblát is összetörték évről évre, pedig ide 3000 magyar áldozatot hantoltak el

– Többször próbáltam kapcsolatba lépni Živković úrral, a szerzői csoport vezetőjével, de nem sokra mentem. Engem viszont sohasem kerestek meg azért, hogy adatokkal szolgáljak vagy segítsek

a kutatásban. Én mindössze kétszer vettem részt ebben a munkában. Az utóbbi a CD-bemutató volt, azelőtt pedig volt egy zárótanácskozás 2004-ben a vajdasági parlamentben. Azal hivatok oda, hogy összegzésként mondjam el azt, amit szükségem tartok ezzel a témával kapcsolatban. Közölték velünk, hogy azt, ami ott elhangzik, magnószalagra rögzítik, és mindenki kap egy példányt belőle. Nekem szükségem lett volna arra, amit én ott elmondtam, és a szervezőhöz fordultam, hogy elkérjem a hanganyagomat. Nem megyek bele a részletekbe, de a végén közölték velem, hogy elűnt. Ez a felszólalás is része kellett volna, hogy legyen ennek a CD-nek.

**Mint kiderült, a zsabljai és a mozsori áldozatokat is a bánásiak közé sorolták, nem tudom, mi lehet ennek az oka, de ez így tényleg komolytalan**

Meg kell említenem azt is, hogy a kutatásban benne volt Egeresi Sándor is, a Tartományi Képviselőház elnöke. Abban az időben, amikor ez a tényfeltárási bizottság működött, 2000-2004 között, ő tartományi képviselő volt. Apaí ágon az ő nagyapját is kivégezték Topolyán, és érdekelte a kutatás. Kíváncsi voltam, hogy vajon az ő nagyapját feljegyezték-e ebben a kiadványban, amelyet most a bemutatón méltott. Nincs benne.

**Mit lehetne tenni annak érdekében, hogy a valós információk kerüljenek a nyilvánosság elé?**

– A kiadványnak az a neve, hogy az Igazság felé vezető út. Ezt a tartalmából végre nem lehet rámondani. Össze kell fogjunk végre mi, vajdasági magyarok, hogy ne más írja a történelmünket, hanem mi foglalkozunk vele. Csak így kerülhetnek nyilvánosságra azok az adatok, amelyekről tudnia kell mindenkinek, szépítés nélkül. De ezt másról nem várhatjuk el.

■ HALÁSZ Gyula



Szabadkán a zentai úti temetőben, az egykori téglagyár helyén alakították ki emlékhelyet az ártatlanul kivégeztettek emlékére